

ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΤΩΝ 2.000.000 ΑΝΤΙΤΥΠΩΝ

ΦΙΟΝΑ ΒΑΛΠΙ

Η αφηγήτρια

της Καζαμπλάνκα

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

Μετάφραση: Αγορίτσα Μπακοδήμου

 ΜΙΝΩΑΣ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Ζόι – 2010

Η Μεί ΜακΚόναχι κάθεται στην άκρη της αναπαυτικής σεζ λογκ του σαλονιού και ανεμίζει σαν βεντάλια το μικρό φυλλάδιο που έχει φέρει μαζί της. «Μην ανησυχείς, θα τη συνηθίσεις τη ζέστη. Και μόλις αρχίσει να λειτουργεί πάλι το αιρκοντίσιον, θα είσαι μια χαρά. Όταν φυσάει έτσι ο σάρκι, που έρχεται από την έρημο, γίνεται χαμός. Δεν ήταν απαίσια η αμμοθύελλα χθες; Σε αυτά τα παλιά κτίρια υπάρχει η φριχτή συνήθεια να κόβεται το ηλεκτρικό». Έχει μια ευχάριστη, χαμηλότονη φωνή που το ιρλανδέζικο τραγουδισμό της ταιριάζει με τα καστανοκόκκινα μαλλιά και τα λευκά, γεμάτα φακίδες μπράτσα της.

Τα παραθυρόφυλλα είναι κι αυτά κλειστά, ρίχνοντας βαθιές σκιές επάνω στα έπιπλα και προστατεύοντάς τα από την κάψα του πρωινού μαροκινού ήλιου, με τις περσίδες μισάνοιχτες για να επιτρέπουν το ελάχιστο φως. Παρ' όλα αυτά, ο αέρας μέσα στο δωμάτιο είναι καυτός και βαρύς, και προσπαθώ απεγνωσμένα να μην αρχίσω πάλι να ξύνω τα ερεθισμένα μπαλώματα στα χέρια μου, που φούντωναν

πάλι. Είχα ελπίσει ότι η μετακόμισή μου σε ένα πιο ζεστό κλίμα θα βοηθούσε κάπως τη δερματίτιδά μου να υποχωρήσει, αλλά τελικά φάνηκε να έχει το εντελώς αντίθετο αποτέλεσμα. Το δέρμα μου είναι φουσκωμένο εκεί όπου η ζέστη έχει κάνει τα δάχτυλά μου να πρηστούν και η βέρα μου κόβει τη σάρκα. Είχα προσπαθήσει να τη βγάλω όταν ξύπνησα σήμερα το πρωί, αλλά το δάχτυλό μου είχε ήδη μεταμορφωθεί σε μια φουσκωμένη, ανυποχώρητη μάζα, κι έτσι αναγκάστηκα να την αφήσω με την ελπίδα ότι θα υποχωρούσε κάπως η δυσφορία αν έβαζα το δάχτυλό μου κάτω από κρύο νερό. Ο καυτός άνεμος που έρχεται από την έρημο τσιτώνει τα νεύρα καθώς χώνεται στις λεωφόρους και στα σοκάκια της πόλης. Η ψιλή ξερή σκόνη σφυρίζει και μουρμουρίζει καλύπτοντας τα καψαλισμένα και γεμάτα λακκούβες πεζοδρόμια. «Δεν ανήκεις εδώ» φαίνεται να λέει. Λες και χρειάζεται κάτι να μου το υπενθυμίξει.

Η οικονόμος αφήνει τον δίσκο με τα σύνεργα του τσαγιού στο χαμηλό τραπεζάκι ανάμεσά μας, κουνάει το κεφάλι της όταν την ευχαριστώ μουρμουρίζοντας και φεύγοντας κλείνει αθόρυβα την πόρτα πίσω της.

Η Μεί περιμένει μέχρι να ακούσει τον απαλό ήχο από τις δερμάτινες παντόφλες που απομακρύνονταν και μετά λέει συνωμοτικά: «Δεν είναι θεϊκό να έχεις υπηρετικό προσωπικό; Ούτε που ξέρω πώς θα τα καταφέρουμε όλοι εμείς να προσαρμοστούμε και να κάνουμε πάλι μόνοι μας τις δουλειές όταν τελειώσει η θητεία μας. Ας το ευχαριστηθούμε όσο κρατάει!». Το γέλιο της κουδουνίζει σαν τα ποτήρια στον ασημένιο δίσκο καθώς τα γεμίζω με τσάι μέντας. Της προσφέρω ένα.

Από την τσάντα στο πάτωμα δίπλα της, η Μεί βγάζει ένα όμορφα διπλωμένο πακέτο και μου το προσφέρει. «Αυτές εδώ είναι οι καλύτερες μελόπιτες της Καζαμπλάνκα» μου λέει. «Είσαι τυχερή που έχεις τον φούρνο στη γωνία. Αν και για εμένα θα σήμαινε την καταστροφή της σιλουέτας μου αν τον είχα τόσο κοντά – θα ήταν μεγάλος πειρασμός! Λοιπόν, οι περισσότερες πληροφορίες που θα χρειαστείς βρίσκονται σ' αυτό εδώ το φυλλάδιο». Το αφήνει στο τραπέζι ανάμεσά μας και το σπρώχνει προς το μέρος μου. «Το έχει συντάξει η επιτροπή της Λέσχης Συζύγων και όλες μας συμμετείχαμε με κάποια σημαντικά στοιχεία για να βοηθήσουμε τους νεοφερμένους να προσαρμοστούν γρήγορα. Αναφέρει εδώ τον φούρνο, βλέπεις;» Με ένα κόκκινο γυαλιστερό νύχι δείχνει τη σχετική σελίδα, με επικεφαλίδα «Φαγητό και Ποτό».

Το κοιτάζω ευγενικά, παριστάνοντας ότι διατρέχω με το βλέμμα τη λίστα με τα καταστήματα και τα εστιατόρια.

«Και ένα πρωί θα σε γυρίσω στην πόλη για να σου δείξω πού βρίσκονται όλα» συνεχίζει.

«Ευχαριστώ» λέω. «Πολύ ευγενικό».

«Ω, μην ανησυχείς». Η Μεί κουνάει ξέγνοιαστα το χέρι της και δεν είμαι σίγουρη κατά πόσο θέλει να αποδιώξει την ευγνωμοσύνη μου ή να προκαλέσει ένα κύμα δροσιάς μέσα στον καυτό, βαρύ αέρα. «Είναι κομμάτι της δουλειάς. Συμμετέχω στην επιτροπή καλωσορίσματος. Είναι ωραίο να γνωρίζεις τους καινούριους που καταφθάνουν και να τους βοηθάς να μάθουν τα κόλπα. Το Μαρόκο μπορεί στην αρχή να σου προκαλέσει σοκ, αλλά τώρα βρίσκεσαι ανάμεσα σε φίλους. Εμείς οι εκπατρισμένοι βοηθάμε ο ένας

τον άλλον. Όλοι ξέρουμε πώς είναι να είσαι καινούριος σε ένα μέρος».

Είχαμε μετακομίσει στο σπίτι μας – μια κομψή μονοκατοικία στη γαλλική συνοικία της πόλης, που μας την είχε νοικιάσει η ναυτιλιακή εταιρεία για την οποία εργαζόταν ο Τομ – πριν από δύο μόλις ημέρες, αφού περάσαμε σε ξενοδοχείο την πρώτη εβδομάδα μας στην Καζαμπλάνκα. Όχι πως είχαμε πολλά να μετακομίσουμε, μερικές μόνο βαλίτσες με τα υπάρχοντά μας. Αφήσαμε το σπίτι στο Μπρίστολ με όλα όσα είχε μέσα, έτοιμοι να το επισκεφτούμε αμέσως μόλις ο Τομ θα έπαιρνε άδεια, κι έτσι θα είχαμε ένα σπίτι να γυρίσουμε όταν θα τελείωνε σε πέντε χρόνια η θητεία του και θα επέστρεφε κατά πάσα πιθανότητα στο γραφείο στο Έιβονμαουθ. Το Τμήμα Προσωπικού μάς έδωσε τη δυνατότητα για επιπλωμένη κατοικία, και εφόσον, με πάσα ειλικρίνεια, δεν έχω ούτε τον χρόνο ούτε την ενέργεια να στήσω από το μηδέν ένα καινούριο σπιτικό σε έναν εντελώς ξένο τόπο, είμαι ευτυχής να ζήσω με τα έπιπλα κάποιου άλλου. Τα πράγματα εδώ είναι παλιά και κάπως φθαρμένα, αλλά καλής ποιότητας.

«Έχεις όλα όσα χρειάζεσαι;» Η Μεί επιθεωρεί το δωμάτιο με βλέμμα ειδικού.

«Λίγο πολύ, έτσι νομίζω. Και μπορούμε πάντα να αγοράσουμε κάτι παραπάνω, αν χρειαστεί».

«Ακριβώς». Ξεφυλλίζει το φυλλάδιο. «Εδώ είναι τα καταστήματα οικιακού εξοπλισμού που κάνουν κατ' οίκον παραδόσεις. Η αλήθεια είναι ότι το καλύτερο μέρος για να αγοράσεις οτιδήποτε είναι το εμπορικό κέντρο».

Πίνω το τσάι μου. Έχω ανακαλύψει ότι είναι αναπάντε-

χα αναζωογονητικό μέσα στη ζέστη. Μετά στρέφω την προσοχή μου στο μικρό πακέτο, λύνοντας τις κορδέλες και βγάζοντας το περιτύλιγμα για να αποκαλύψω τις μελόπιτες μέσα του, των οποίων το χρυσό παντεσπάνι είναι καλυμμένο με αμύγδαλα που γυαλίζουν κάτω από το μελωμένο σιρόπι.

«Σε ευχαριστώ που τις έφερες, πολύ ευγενικό εκ μέρους σου». Της προσφέρω το κουτί, μαζί με μία από τις άψογα σιδερωμένες λινές πετσέτες που έφερε μαζί με τον δίσκο του τσαγιού η Αλία. Τη βλέπω να προσέχει την κατάσταση των χεριών μου και να προσπαθεί να μη δείξει την έκπληξη της καθώς παίρνει ένα γλυκό. Το τραχύ, σκληρό δέρμα και οι μασημένες παρωνυχίδες μου έρχονται σε πλήρη αντίθεση με το δικό της κομψό μανικιούρ.

Η Μεί έχει δίκιο, οι μελόπιτες είναι πεντανόστιμες, αν και η ζέστη μου έχει κόψει την όρεξη. Συνεχίζει να φλυαρεί, περιγράφοντας το κοινωνικό πρόγραμμα της Διεθνούς Λέσχης, εκεί όπου όλοι οι ξένοι περνάνε τον ελεύθερο χρόνο τους παίζοντας τένις, κολυμπώντας και κάνοντας κοινωνικές συναναστροφές. Αύριο το βράδυ θα παρατεθεί εκεί από την εταιρεία του Τομ ένα κοκτέιλ πάρτι για να μας καλωσορίσουν. Όλοι είναι τόσο ευγενικοί. Αν και μου προκαλεί τρόμο η σκέψη ότι θα βρεθώ σ' ένα δωμάτιο με τον άνδρα μου και μπόλικο αλκοόλ, παρουσία των καινούριων συναδέλφων του και των συζύγων τους. Ελπίζω ότι ο Τομ θα καταφέρει δημόσια να συγκρατηθεί και να μην πει, και έτσι να κερδίσει την εκτίμηση των ανθρώπων από τους οποίους εξαρτάται η καριέρα του. Εγώ θα πρέπει να είμαι απλώς σε επιφυλακή, όπως πάντα.

Αγνοώντας τις σκέψεις μου, η Μεί συνεχίζει να μιλάει. «Κάποια μέρα την επόμενη εβδομάδα θα οργανώσω ένα γεύμα στη Λέσχη με μερικά από τα κορίτσια. Και θα σου τηλεφωνήσω για να κανονίσουμε ποιο πρωινό σε βολεύει για να σε ξεναγήσω. Μην ανησυχείς» –μου ρίχνει μια ερευνητική ματιά, συνειδητοποιώντας ίσως ότι ο ευγενικός ενθουσιασμός μου είναι κάπως προσποιητός– «η μετακόμιση είναι πάντα αγχωτική. Χρειάζονται μερικές εβδομάδες μέχρι να βρεις τον ρυθμό σου. Όλοι τα έχουμε περάσει. Αλλά σύντομα θα είσαι μια χαρά. Γενικά μιλώντας, η Κάζα δεν είναι άσχημο μέρος να δουλεύει κανείς».

Νιώθω ελικρινή ευγνωμοσύνη για το γεγονός ότι με υποδέχεται τόσο θερμά, αλλά δεν είναι ανόητη και μάλλον μπορεί να διαισθανθεί ότι η σκέψη μου είναι αλλού. Καθώς σκέφτομαι την προοπτική όλων αυτών των κοινωνικών συγκεντρώσεων, με πλημμυρίζει η ακατανίκητη ανάγκη να πλύνω τα χέρια μου. Το ξέρω ότι είναι παράλογο. Το ξέρω ότι είναι μια αντίδραση στο αίσθημα ανησυχίας και έλλειψης ελέγχου. Αλλά είναι ένα επιτακτικό αντανακλαστικό και είναι πιο εύκολο να του παραδοθώ παρά να το πολεμήσω. Επίσης, λαχταρώ να ανεβώ πάλι πάνω στο παιδικό δωμάτιο και να τελειώσω το ξεπακετάρισμα των παιχνιδιών και των ρούχων της Γκρέις. Αισθάνομαι πιο ήρεμη σε αυτόν τον γαλήνιο χώρο στην κορυφή του σπιτιού και θα ήθελα να βρίσκομαι εκεί όταν θα ξυπνήσει η κορούλα μου από τον πρωινό υπνάκο της για να μη βρεθεί μόνη σ' ένα άγνωστο καινούριο σπίτι. Ενώ κάθομαι μισακούγοντας τη Μεί να μιλάει για τη λέσχη βιβλίου και τις άλλες ομάδες ενδιαφερόντων που προσφέρονται, σκέφτομαι τον τρόπο

που χαμογελάει η Γκρέις όταν με βλέπει και το πώς θα τη σηκώσω στην αγκαλιά μου, με την καρδιά μου να φουσκώνει ακούγοντας το κακαριστό γελάκι της χαράς της. Η προσοχή μου όμως επιστρέφει, όταν η Μέι αναφέρει μια λέσχη χειροτεχνιών.

«Φτιάχνουν και κουβερλί;» ρωτάω. «Έχω ένα σχέδιο που θέλω να δοκιμάσω, αλλά δεν έχω φτιάξει ποτέ κουβερλί».

«Νομίζω ότι φτιάχνουν απ' όλα τα σχετικά» λέει η Μέι. «Προσωπικά, είμαι απaráδεκτη σε οτιδήποτε απαιτεί χέρια και δεν έχω την υπομονή για κανενός είδους εργόχειρο. Αλλά θα φροντίσω να έρθει στο γεύμα η Κέιτ. Είναι η βασίλισσα των εργόχειρων, οπότε θα είναι σε θέση να σου πει περισσότερα».

«Πολύ ωραία. Και ξέρεις πού θα μπορούσα να αγοράσω ύφασμα και κλωστές;»

«Ω Θεέ μου, ρωτάς τον λάθος άνθρωπο! Μάλλον θα βρεις κάποιον πάγκο για τέτοιου είδους πράγματα στο Καρτιέ Χαμπούς. Θα ρωτήσω να σου πω».

Πίσω από τα παντζούρια ακούστηκε το κάλεσμα για προσευχή, αντηχώντας μέσα στον καυτό πρωινό αέρα. Η Μέι σκουπίζει τα τελευταία ίχνη μελιού από τα δάχτυλά της και κοιτάζει το ρολόι της. «Λοιπόν, είναι η ώρα μου να φύγω. Έχω μερικά πραγματάκια να πάρω πριν κλείσουν τα μαγαζιά. Αλλά κι εσύ, νομίζω, θα θες να συνεχίσεις με τις δουλειές σου. Δεν πρέπει να σε καθυστερώ από το νοικοκυριό σου».

Μου χαρίζει ένα ευγενικό χαμόγελο και μια αγκαλιά, ενώ την ξεπροβοδίζω στην έκρηξη του φωτός και της ζέ-

στης. Στη γαλλική *Nouvelle Ville* –Νέα Πόλη– οι δρόμοι είναι φαρδιοί, με τους πανταχού παρόντες φοίνικες να ανακατεύονται με πλατάνια που αυτή την ώρα της ημέρας δημιουργούν λιμούλες πυκνής σκιάς κάτω ακριβώς από τα κλαδιά τους. Αλλά όταν κατευθύνεσαι προς τον ωκεανό, οι δρόμοι στενεύουν και τα κτίρια χαμηλώνουν, παρασύροντάς σε στη λαβυρινθώδη καρδιά της μεδίνα, της παλιάς αραβικής συνοικίας. Πιο πέρα απλώνονται οι αποβάθρες, όπου το γραφείο του Τομ δεσπόζει σ' ένα από τα μεγαλύτερα λιμάνια της αφρικανικής ηπείρου. Από εκεί, διευθύνει την κίνηση των πλοίων της εταιρείας και επιτηρεί τις γιγάντιες στοίβες από κοντέινερ που φορτώνονται και ξεφορτώνονται στην προκυμαία.

Θα έχω χρόνο να τα εξερευνήσω όλα αυτά αργότερα, όταν θα πάψει να φυσάει αυτός ο αδιάκοπος φριχτός άνεμος. Για την ώρα, αποχαιρετώ τη Μέι και μετά ανεβαίνω τη σκάλα που οδηγεί στην κορυφή του σπιτιού. Ξεπλένω τα κολλώδη υπολείμματα των γλυκών από τα χέρια μου, τρίβοντάς τα δύο φορές σχολαστικά πριν πάω στο δωμάτιο της Γκρέις. Στέκομαι στο παράθυρο παρακολουθώντας ένα τρίο τρυγωνιών που, μοιάζοντας να θεωρούν τα κεραμίδα αυτής της στέγης βασιλείο τους, τινάζουν τα φτερά τους και γουργουρίζουν συντροφικά το ένα στο άλλο.

Πιο πέρα, ένα συγκεχυμένο συνονθύλευμα από επίπεδες στέγες απλώνεται μέχρι την άκρη της θάλασσας. Από πάνω τους, οι μιναρέδες των τζαμιών αιωρούνται στο απέραντο γαλάζιο του βορειοαφρικανικού ουρανού.

Ήρθαμε εδώ αναζητώντας μια καινούρια αρχή. Αλλά αντί για ελπίδα, αισθάνομαι απλώς κενό. Αυτή εδώ είναι

μια πόλη κουρνιασμένη στην άκρη ενός ωκεανού τσακισμένων ονείρων, φτωχική και ανεμοδαρμένη, με τους κάποτε όμορφους δρόμους της να έχουν τώρα ξεπέσει. Η χολιγουντιανή λάμψη των ημερών του Μπόγκαρτ και της Μπέργκμαν έχει χαθεί εδώ και καιρό, αποτελώντας πια μόνο μια μακρινή ανάμνηση.

Εμένα μου μοιάζει σαν το τέλος του κόσμου.

Η ΑΦΗΓΗΤΡΙΑ ΤΗΣ ΚΑΖΑΜΠΛΑΝΚΑ

Μαρόκο, 1941. Με τη Γαλλία να βρίσκεται υπό ναζιστική κατοχή, η δωδεκάχρονη Ζοζί καταφεύγει με την οικογένειά της στην Καζαμπλάνκα, μια πόλη γεμάτη ασυνήθιστους χαρακτήρες, πρωτόγνωρες εικόνες, μεθυστικές μυρωδιές και ήχους που κατακλύζουν τις αισθήσεις. Όσο ο πατέρας της Ζοζί περιμένει με αγωνία να εκδοθούν τα χαρτιά τους, ώστε να ταξιδέψουν με ασφάλεια στην Αμερική, εκείνη θα καταγράψει στο ημερολόγιό της όλες τις στιγμές που θα τη γοητεύσουν και θα την προβληματίσουν.

Το 2010 η Ζοζί καταφθάνει στο ίδιο λιμάνι και προσπαθεί να προσαρμοστεί στο άγνωστο μέρος. Όταν ανακαλύπτει το ημερολόγιο κάτω από τις σανίδες του σπιτιού της, μαγεύεται από τον κόσμο της νεαρής Ζοζί, που κάποτε κοίταζε την ίδια θέα στον Ατλαντικό Ωκεανό, αλλά γνώριζε μια πολύ διαφορετική Καζαμπλάνκα. Μπορούν άραγε οι αφηγήσεις της να τη βοηθήσουν να μετατρέψει την τραγωδία σε ελπίδα και να βρει την παρηγοριά που χρειάζεται για να θεραπεύσει τη ραγισμένη της καρδιά;

ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΕΝΟ ΣΕ 26 ΓΛΩΣΣΕΣ